

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 858/2016-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 163/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 107/2002), za účasti Okresného súdu Prešov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 163/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 163/2010 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 545,69 € (slovom päťstoštyridsaťpäť eur a šesťdesiatdeväť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 163/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti, ako i z vyžiadaného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne (ako právna nástupkyňa pôvodnej žalobkyne [REDAKOVANÉ], pozn.) je účastníčkou konania o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej 15. júna 1984 medzi predávajúcou [REDAKOVANÉ] a kupujúcim Mestským národným výborom v Prešove, ktorej predmetom je kúpa tam identifikovanej nehnuteľnosti o výmere 10 000 m². Žaloba bola podaná právnou predchodkyňou sťažovateľky 31. mája 2002.

Sťažovateľka v sťažnosti sumarizuje doterajší priebeh napadnutého konania a v tejto súvislosti uvádza:

«... Rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 13 C/107/2002 zo dňa 21. 9. 2005 súd žalobu zamietol.

... Proti tomuto rozsudku podala právna predchodkyňa sťažovateľky dňa 15. 11. 2005 odvolanie, o ktorom Krajský súd v Prešove rozhodol rozsudkom sp. zn. 3 Co/434/2005 zo dňa 20. 5. 2008 tak, že vo vzťahu k sťažovateľke napadnutý rozsudok potvrdil a zaviazal sťažovateľku k náhrade trov odvolacieho konania.

... Sťažovateľka proti potvrdzujúcemu rozsudku Krajského súdu v Prešove podala prostredníctvom právnej zástupkyne dňa 29. 7. 2008 dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, v ktorom namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pre súdom.

... Najvyšší súd SR svojim uznesením sp. zn. 4 Cdo/215/2008 zo dňa 24. 9. 2008 dovolanie sťažovateľky odmietol.

... Proti rozhodnutiu najvyššieho súdu podala sťažovateľka sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky, kde ústavný súd svojim nálezom sp. zn. II. ÚS 138/09 zo dňa 17. 9. 2009 rozhodol tak, že najvyšší súd v konaní sp. zn. 4 Cdo/215/2008 porušil právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), zrušil uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo/215/2008 zo dňa 24. 9. 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

... Najvyšší súd SR svojim uznesením sp. zn. 4 Cdo/327/2007 zo dňa 15. 12. 2009 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/434/2005 zo dňa 20. 5. 2008, jeho potvrdzujúci výrok vo vzťahu k sťažovateľke a výrok zaväzujúci sťažovateľku k náhrade trov odvolacieho konania.

... Krajský súd v Prešove svojim uznesením sp. zn. 16 Co/20/2010 zo dňa 14. 6. 2010 zrušil rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 13 C/107/2002 zo dňa 21. 9. 2005 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

... Dňa 6. 2. 2012 Okresný súd Prešov svojim rozsudkom sp. zn. 13 C/163/2010 rozhodol tak, že návrh sťažovateľky zamietol a o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

... Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dňa 27. 2. 2012 odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd svojim uznesením sp. zn. 20 Co/82/2012 zo dňa 22. 4. 2013 tak, že napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.»

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka uvádza:

„Zo skutočnosti uvedených v čl. 1 tejto sťažnosti vyplýva, podľa názoru sťažovateľky nepochybne, že v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13 C/163/2010 (pôvodne pod sp. zn. 13 C/107/2002) o určenie neplatnosti zmluvy začatom na základe žaloby právnej predchodkyne (matky) sťažovateľky, dochádza k zbytočným prietahom a konanie trvá neprimerane dlho.

... Konanie začalo dňa 31. 5. 2002 a do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti nie je právoplatne skončené, teda trvá takmer 14,5 roka.

... Vec týkajúca sa neplatnosti kúpnej zmluvy je pritom súčasťou štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov...

... K neprimeranej dĺžke konania prispel zásadným spôsobom Okresný súd Prešov, ktorý či už vydaním vecne nesprávneho a zákonným spôsobom neodôvodneného rozhodnutia, alebo obdobím úplnej nečinnosti zapríčinil zbytočne prietahy v konaní brániace tomu, aby bol stav právnej neistoty sťažovateľky v primeranej lehote odstránený.“

Sťažovateľka na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti žiada, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikáže okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, prizná jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 12 000 €, ako aj úhradu trov právneho zastupovania v konaní pred ústavným súdom.

Požadovanú sumu primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňuje takto:

„Predmetná kúpna zmluva bola uzatvorená matkou sťažovateľky v situácii, keď táto nemala na výber, keďže v prípade, že by svoj podiel na predmetnej nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v atraktívnom území v rámci mesta Prešov nepredala bol by jej vyvlastnený, takže bez ohľadu na to, či by dispozitívny úkon urobila, alebo nie prechodu svojho vlastníckeho práva do vtedy socialistického vlastníctva by nezabránila.

... Napriek uvedeným okolnostiam sa nápravy, ani po 14 rokoch od začatia konania matka sťažovateľky a v súčasnosti sťažovateľka nedomohla.

... Vzhľadom na vyššie uvedené sťažovateľka je presvedčená o tom, že v jej veci nepostačuje len konštatovanie porušenia práva a navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 12 000 eur.“

Pred predbežným prerokovaním veci sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprO/1564/2016, SprU/3013/2016 z 8. novembra 2016, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vo veci sa prvotne konalo pod sp. zn. 13 C/107/2002. Rozsudok bol vynesенý 21. 09. 2005, žaloba bola zamietnutá. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 20. 05. 2008 bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalobkyni v 1. rade a pripustené späťvzatie návrhu vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade a v tejto časti bolo konanie zastavené. Žalobkyňa v 1. rade podala vo veci dovolanie, ktoré bolo uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.09.2008 odmietnuté.

Následne Nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 17. 09. 2009 bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR a vec vrátená na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR svojim uznesením zo dňa 15. 12. 2009 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

Uznesením krajského súdu zo dňa 14. 06. 2010 bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

Spis sa teda vrátil na Okresný súd Prešov na ďalšie konanie po viac ako dvoch rokoch. V zmysle § 152 ods. 3 Spravovacieho a kancelárskeho poriadku bola vec zapísaná pod novou spisovou značkou 13 C/163/2010.

Súd vo veci konal v zmysle pokynov vyšších súdov a rozsudkom zo dňa 06. 02. 2012 bola žaloba zamietnutá.

Uznesením krajského súdu zo dňa 22. 04. 2013 bol (na odvolanie sťažovateľky z 1. marca 2012, pozn.) zrušený rozsudok a vec bola vrátená súdu I. stupňa na ďalšie konanie (z dôvodu nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov vo vzťahu k otázke nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného v 1. rade, naliehavosti právneho záujmu

a formálneho nedostatku pevného spojenia geometrického plánu so základným telesom zmluvy, pozn.).

Následne boli vo veci vytýčené termíny pojednávania a urobené relevantné procesné úkony, prehľad ktorých je nasledovný:

- 16. 10. 2013 - termín zrušený z dôvodu žiadosti o odročenie, ktoré podal [REDAKOVANÉ] z dôvodu kolízie termínov pojednávania, pozn.),
- 30. 10. 2013 - termín zrušený z dôvodu účasti sudcu na školení,
- 11. 12. 2013 - pojednávanie odročené na deň 12. 02. 2014 (na účely vyjadrenia k vydržaniu, pozn.), ktoré bolo zrušené z dôvodu návrhu na odročenie, ktoré podala JUDr. Rajtáková (30. januára 2014 bol podaný návrh na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka do konania, pozn.),
- 06. 02. 2014 - uznesenie okresného súdu, ktorým bolo pripustené, aby do konania na strane odporcov ako odporca v 5. rade vstúpila Slovenská republika, v menej ktorej koná Okresný úrad Prešov, so sídlom Námestie mieru 3, 081 92 Prešov,
- návrh na pripustenie ďalšieho účastníka konania podaný dňa 30. 01. 2014 právnu zástupkyňou žalobkyne - JUDr. Ivetou Rajtákovou,
- 01. 04. 2014 - z dôvodu odchodu zákonného sudcu na súd vyššieho stupňa bola vec pridelená [REDAKOVANÉ],
- 07. 04. 2014 - vyžiadaný spis KS v PO sp. zn. 2 S/24/1998; vyjadrenie k žalobe žalovaného v 4. rade - OÚ Prešov,
- 16. 06. 2014 - vec pridelená na základe dodatku k rozvrhu práce [REDAKOVANÉ],
- 10. 09. 2014 - vytýčený termín pojednávania na deň 17. 10. 2014,
- 17. 09. 2014 - vznesená námietka zaujatosti voči sudcovi [REDAKOVANÉ],
- 15. 10. 2014 - zrušený termín pojednávania, ktorý bol určený na deň 17. 10. 2014 z dôvodu vznesenia námietky zaujatosti voči sudcovi,
- 11. 12. 2014 - uznesenie okresného súdu, ktorým bol odporca v 1. rade vyzývaný, aby námietku zaujatosti voči sudcovi zo dňa 17. 09. 2014 do 10 dní od doručenia tejto výzvy doplnil o dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený.

- 12. 03. 2015 - uznesenie krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté, že [REDACTED] [REDACTED] nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, uznesenie bolo doručené tunajšiemu súdu 15. 04. 2015,

- 29. 01. 2016 - sudca vytýčil termín pojednávania na 05. 04. 2016,

- 18. 02. 2016 - uznesenie okresného súdu, ktorým bolo konanie voči odporkyni v 2. rade zastavené,

- 05. 04. 2016 - pojednávanie zrušené z dôvodu žiadosti o odročenie zo strany právneho zástupcu žalobkyne - JUDr. Rajtákovéj - zdravotné dôvody (sťažovateľky, pozn.),

- 28. 06. 2016 - pojednávanie odročené na neurčito za účelom posúdenia riadneho zastúpenia odporcu v 4. rade SR.

- 30. 06. 2016 - doručené vyjadrenie OÚ Prešov k súčasnému právnemu postaveniu OÚ Prešov (podľa názoru okresného úradu, tento nezastupuje v majetkovo právnych veciach Slovenskú republiku, túto kompetenciu má Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, pozn.),

- od 11. 7. 2016 - spis sa nachádzal u sudcu,

- 19. 10. 2016 - referát sudcu - výzva na vyjadrenie adresovaná právnej zástupkyňi žalobkyne; žiadosť o zaslanie vyjadrenia adresovaná MV SR.

Z prehľadu týchto úkonov je zrejmé, že vo veci sa konalo priebežne. Jediné procesné nekonanie vo veci vidíme za obdobie od apríla 2015 do januára 2016, teda 9 mesiacov. V tejto súvislosti chcem ale podotknúť, že [REDACTED] je funkčne mladý sudca, ktorý vo svojom C senáte mal v januári 2016 612 nevybavených vecí, pričom mesačný nápad mal priemerne okolo 50 vecí.“

Ústavný súd zistil, že predsedom okresného súdu popísaný priebeh napadnutého konania zodpovedá obsahu spisovej dokumentácie, a preto z neho pri rozhodovaní o sťažnosti vychádzal.

Sťažnosť sťažovateľky ústavný súd predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 858/2016 zo 16. novembra 2016 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie po predchádzajúcej výzve ústavného súdu predseda okresného súdu v prípise sp. zn. SprU/3013/2016 z 1. decembra 2016 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. SprU/3013/2016 z 8. novembra 2016 a z 1. decembra 2016 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 19. decembra 2016 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, uplatnila si právo na úhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu troch úkonov právnej služby vrátane DPH v sume 545,69 € a k vyjadreniu predsedu okresného súdu zaujala v podstatnom takéto stanovisko:

„Predovšetkým sťažovateľka nenesie žiadnu zodpovednosť a nie je spravodlivé očakávať od nej, že strpí porušovanie svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote a bez zbytočných prietahov v dôsledku toho, že práve okresný súd vo veci vyniesol už dvakrát rozsudok, ktorý bol v dôsledku podaného odvolania zo strany sťažovateľky zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ak teda okresný súd poukazuje na skutočnosť, že po vynesení prvého rozsudku dňa 21. 9. 2005 sa vec vrátila na Okresný súd Prešov po viac ako 2 rokoch (strana 2, 1. odsek vyjadrenia), na jednej strane neuvádza správny údaj, keďže rozsudok okresného súdu zo dňa 21. 9. 2005 bol zrušený uznesením Krajského súdu v Prešove dňa 14. 6. 2010, teda vec sa vrátila na okresný súd po viac než 5 rokoch, na druhej strane obchádza podstatný fakt, ktorým je skutočnosť, že rozhodnutie súdu zo dňa 21. 9. 2005 bolo vecne nesprávne a sťažovateľka nemôže niesť dôsledky vydania vecne nesprávneho rozhodnutia v podobe neprimeranej dĺžky konania.

Rovnako nemôže sťažovateľka súhlasiť ani so snahou okresného súdu zbaviť sa zodpovednosti za dĺžku konania, ku ktorej prispel okresný súd vydaním nielen vecne nesprávneho, ale aj nepreskúmateľného rozsudku dňa 6. 2. 2012. Čo bol dôvod, pre ktorý

Krajský súd v Prešove tento rozsudok svojim uznesením zo dňa 22. 4. 2013 zrušil a vec vrátil opätovne súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Celé obdobie, od vynesenia rozsudku dňa 6. 2. 2012 až po vrátenie veci okresnému súdu po zrušení jeho rozsudku krajským súdom, tak padá na ťarchu okresného súdu.

... Takýmto nesprávnym postupom súdu je poznačené celé konanie okresného súdu od pridelenia veci dňa 16. 6. 2014 sudcovi [REDAKOVANÉ] až po deň 29. 1. 2016 kedy bolo nariadené vo veci pojednávanie na deň 5.4.2016.

Viac než 16 a pol mesiaca súd nekonal v dôsledku vznesenia námietky zaujatosti účastníka konania mesta Prešov proti vec prejednávajúcemu sudcovi. Táto námietka bola vznesená dňa 17. 9. 2014 a... súd dňa 11. 12. 2014 vyzýval mesto Prešov na doplnenie námietky o dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený.

... v prípade že námietka, dôvod pre ktorý má byť sudca vylúčený neobsahovala, súd na ňu nemal prihliadať, vec nadriadenému súdu nepredkladať a v konaní pokračovať.“

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na pojednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Ústavný súd hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho jednotlivé procesné úkony podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016, keďže prevažná časť úkonov okresného súdu bola vykonaná do 30. júna 2016. Vzhľadom na to, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd poukazuje aj na to, že 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 CSP, ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o neplatnosti kúpnej zmluvy vo všeobecnosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov.

Okolnosti daného prípadu však odôvodňujú záver o skutkovej aj právnej zložitosti veci, a to s prihliadnutím na veľký časový odstup od uzatvorenia posudzovanej kúpnej zmluvy (15. 6. 1984), ktorý je objektívne spôsobilý sťažiť postup súdu pri obstarávaní dôkazných prostriedkov, a tým konanie predĺžiť. Zároveň nemožno opomenúť ani komplikovanosť právneho posúdenia naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti kúpnej zmluvy, keďže na účely odstránenia majetkových krívd spôsobených v období neslobody boli prijaté tzv. „reštitučné zákony“, a preto je potrebné dôsledne zvážiť, či okolnosti danej veci sú takej výnimočnej povahy, že by boli spôsobilé odôvodniť potrebu určenia neplatnosti zmluvy napriek tomu, že na sledovaný účel boli sťažovateľke, resp. jej právnym predchodcom, k dispozícii osobitné procesné prostriedky – preklúziou limitovaný reštitučný nárok uplatniteľný pred príslušným správnym orgánom (pozri k tomu napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3943/14 z 12. 8. 2016).

Právna zložitosť veci sťažovateľky spočíva aj v diametrálne odlišnom chápaní súkromnoprávných vzťahov majetkovej povahy právnym poriadkom platným a účinným v období socializmu, ktoré treba zohľadňovať pri posudzovaní niektorých dôležitých aspektov napadnutého konania (vydržacia lehota údajne začala plynúť 3. júla 1975; otázka prípustnosti vydržania len v prospech štátu a pod.).

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka neprispela k predĺženiu predmetného konania významnejšou mierou.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priesťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou

všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že k predĺženiu napadnutého konania došlo opakovaným zrušením rozsudkov okresného súdu v odvolacom konaní. V prvom prípade bol rozsudok okresného súdu z 21. septembra 2005 zrušený krajským súdom v dôsledku nálezů ústavného súdu zo 17. septembra 2009. Prvé zrušenie meritórneho rozhodnutia okresného súdu možno do značnej miery pričítať právnej zložitosti veci. V prípade v poradí druhého rozsudku okresného súdu zo 6. februára 2012 došlo podľa spisovej dokumentácie k jeho zrušeniu krajským súdom z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov, čo vzbudzuje pochybnosti o efektívnosti a sústredení postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd v zásade stotožňuje s argumentáciou právnej zástupkyne sťažovateľky, že v posudzovanej veci sťažovateľka nemôže niesť dôsledky toho, že v priebehu napadnutého konania došlo dvakrát k zrušeniu meritórneho rozhodnutia okresného súdu. Za neefektívny (najmä vzhľadom na v tom čase platné a účinné ustanovenie § 15a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) považuje ústavný súd aj zdĺhavé vysporiadávanie sa okresného súdu s námietkou zaujatosti vznesenou 17. septembra 2014 odporcom proti zákonnému sudcovi. Odhliadnuc od už vytýkaných skutočností, možno ale konštatovať, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v zásade plynulý, s výnimkou ojedinelého obdobia neodôvodnenej nečinnosti v rozsahu 9 mesiacov (apríl 2015 až január 2016).

Sumarizujúc dosiaľ uvedené predbežné závery, ústavný súd, vychádzajúc primárne z doterajšej zjavne neprimeranej celkovej dĺžky napadnutého konania (viac ako 14 rokov), ktorá už sama osebe zakladá dôvod na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj zistených nedostatkov v postupe okresného súdu, rozhodol, že jeho postupom v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a teda aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezů).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 163/2010 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 12 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ako aj zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu, pri zohľadnení skutkovej a právnej náročnosti veci dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 4 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si uplatnila nárok na úhradu trov konania v sume 545,69 € za tri úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015 (za dva úkony v roku 2016).

Úhradu priznal za tri uplatnené úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a podanie vyjadrenia) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 § 13 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Tarifná odmena za každý úkon predstavuje sumu 143 €, čo spolu činí 429 €, a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za tri úkony v sume 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 454,74 €. Právna zástupkyňa sťažovateľky preukázala osvedčením o registrácii pre daň, že je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, preto ústavný súd zvýšil priznanú úhradu trov konania o túto daň v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky. Ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na úhradu trov konania v uplatnenom rozsahu, t. j. 545,69 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017